

Аналізуючи європейський досвід, можна виокремити основні ознаки європейського ювенального суду, які можуть бути враховані при розбудові системи ювенальної юстиції в нашій державі, а саме: 1) на початковій стадії розгляду справи суддя діє одноособово (для цього необхідна усебічна, у тому числі психологічна, підготовка судді); 2) до судді висуваються специфічні вимоги щодо репутації, життєвого та професійного досвіду, ним може стати не обов'язково юрист, а й лікар, педагог (підкреслимо при цьому важливість правової підготовки), що зумовлено педагогічними та психологічними засадами ювенального судочинства; 3) у центрі судової процедури перебувають тільки суддя та неповнолітній.

Важливим кроком для розбудови системи ювенальної юстиції є визначення підсудності справ, які підлягають юрисдикції ювенальних судів. Характер справ, що будуть розглядатися ювенальними судами, можна визначити так: 1) справи, у яких неповнолітній звинувачується у вчиненні злочинів, які підсудні місцевим судам загальної юрисдикції; 2) справи, у яких неповнолітнього визначено потерпілим; 3) справи, що стосуються неналежного виконання батьками та дітьми взаємних обов'язків; 4) справи, що виникають із цивільних позовів до неповнолітніх або їх батьків, через завдання шкоди особистим майновим та немайновим правам потерпілого.

Отже, перспективним у подальших дослідженнях є розвідки щодо вибудовування сучасної моделі ювенальної юстиції для України, що дозволить сформулювати ідеологічні та теоретико-методологічні підстави для вдосконалення кримінально-правових та кримінально-процесуальних положень, спрямованих на реалізацію прав та свобод дітей, які вступили у конфлікт з законом. Втім, ці питання підлягають додаткового дослідження. Пропоную учасникам науково – практичної конференції прийняти участь в обговоренні піднятих питань.

Список бібліографічних посилань: 1. Конвенція ООН про права дитини. Правове положення неповнолітніх в Україні. Збірник нормативних актів. Харків, 2002. С. 21. 2. Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні : указ Президента України від 24.05.2011 № 597/2011 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597/2011> (дата зверення: 17.10.2018).

Одержано 19.10.2018

УДК 343.98

Віталій Вікторович НЕВГАД,
заступник голови Національної поліції України –
начальник Головного слідчого управління

ЩОДО МЕТОДИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ СПОСОБОМ, НЕБЕЗПЕЧНИМ ДЛЯ ЖИТТЯ БАГАТЬОХ ОСІБ

Одним із найбільш небезпечних різновидів злочинних посягань проти життя та здоров'я особи є умисні вбивства. Протидія таким кримінальним правопорушенням завжди знаходиться в пріоритеті для органів правопорядку, у тому числі підрозділів досудового розслідування Національної поліції. Це цілком зрозуміло, адже право на життя є невід'ємним правом кожної людини (ст. 3 Загальної Декларації прав людини, ст. 27 Конституції). Тому обов'язком держави є захист цього права у тому числі й кримінально-правовими та криміналістичними засобами.

Протягом останніх років у зв'язку з нестабільною політичною та важкою економічною ситуацією в Україні, стан криміногенної обстановки погіршувався та характеризувався зростанням тяжких злочинів проти життя та здоров'я особи, у тому числі й умисних вбивств, учинених способом, небезпечним для життя багатьох осіб. Не дивлячись на те, що сьогодні спостерігається позитивна тенденція зі зменшення кількості умисних вбивств та

поліпшення показників роботи органів поліції щодо їх розкриття та розслідування, у слідчій практиці залишається чимало проблемних питань у даному напрямі.

Зокрема, убивства зазначеної категорії характеризуються специфічними способами підготовки, вчинення та приховування, зухвалістю та жорстокістю їх виконання, використанням вогнепальної зброї, вибухових пристроїв, отруйних і радіоактивних речовин, супроводжуються підпалами приміщень, автомобілів тощо. Вони нерідко вчиняються в багатолюдних місцях, у результаті чого призводять до чисельних жертв серед простих громадян.

При розкритті та розслідуванні умисних вбивств, вчинених способом, небезпечним для життя багатьох осіб, працівники органів правопорядку стикаються з певними труднощами, пов'язаними із встановленням окремих обставин вчинення злочину, його мотиву, мети, виявленням і фіксацією речових доказів, вивченням особистості обвинувачених, а також дослідження знарядь і засобів, в результаті використання яких виникла небезпека для життя багатьох осіб. Тобто досудове слідство у таких провадженнях пов'язано з великим обсягом роботи, що відносить їх до категорії підвищеної складності.

Разом з цим у криміналістичній літературі фактично відсутні сучасні науково-обґрунтовані рекомендації з досудового розслідування вказаної категорії умисних вбивств, що призводить до неможливості застосування новітніх засобів, прийомів і методів на практиці.

Загалом питання методики розслідування вбивств розглядались у працях О. О. Андрєєва, Р. Х. Бічуріна, О. Ю. Булулукова, С. І. Винокурова, М. І. Загороднікова, С. Ф. Здоровко, В. О. Коновалової, О. С. Саїнчина, В. В. Семенова та інших учених. Проте окрема підвидова методика розслідування умисних вбивств, вчинених способом небезпечним для життя багатьох осіб (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України), до цього часу залишається не сформованою. Отже, існує нагальна потреба здійснення ґрунтовного аналізу особливостей розслідування зазначеного різновиду вбивств, розробки їхньої криміналістичної характеристики, організації та провадження слідчих (розшукових) дій, а також специфіки планування й організації всього процесу розслідування.

Таким чином, на підставі вивчення, аналізу й узагальнення практики розслідування та судового розгляду справ про умисні вбивства, вчинені способом небезпечним для життя багатьох осіб, необхідно розробити методику розслідування таких злочинів. Вона має вміщувати їхню криміналістичну характеристику як систему відомостей про типові способи вчинення злочинів і сліди, що вони залишають, місце, час і обстановку таких кримінальних правопорушень, особу злочинця і потерпілого, знаряддя та засоби злочинної діяльності. Крім того, потрібно типізувати слідчі ситуації початкового, наступного та заключного етапів розслідування наведеної групи вбивств і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій та інших заходів.

Вагоме значення у межах вказаної криміналістичної методики матимуть рекомендації щодо організації та проведення тактичних операцій, окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема, огляду місця події, обшуку, допиту, слідчого експерименту тощо. Певною специфікою характеризуватимуться і питання використання спеціальних знань у кримінальному провадженні про такі вбивства.

Насамкінець зазначимо, що тяжкі наслідки, які заподіюють вбивства, вчинені способом, небезпечним для життя багатьох осіб, і значний суспільний резонанс таких випадків зумовлюють потребу приділення уваги не тільки питанням безпосередньо розслідування вказаних посягань, а і можливим профілактичним засобам, що можуть бути вжиті органами поліції з метою запобігання таким випадкам у майбутньому. Тому цей аспект також потребує опрацювання.

Підсумовуючи викладене, слід підкреслити, що формування окремої криміналістичної методики розслідування злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України «Умисне вбивство», є важливим завданням криміналістичної науки, вирішення якого матиме важливе теоретико-прикладне значення і сприятиме поліпшенню стану діяльності органів досудового розслідування Національної поліції в напрямі протидії цьому різновиду вбивств.

Одержано 15.10.2018

УДК 343(477)

Діана Василівна НЕХОЦА,

курсант навчального взводу ПМП-15-2

Національного університету державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Анна Сергіївна Амеліна,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри

фінансових розслідувань Національного університету державної фіскальної служби України

ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ДОКАЗУВАННЮ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПРО НЕЗАКОННИЙ ОБІГ МАРОК АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ТА КОНТРОЛЬНИХ МАРОК

Обставини, які підлягають доказуванню відіграють важливу роль під час досудового розслідування злочинів. Дані обставини дають слідчому можливість дослідити злочин повно та якісно. Здійснити повний аналіз дій особи, яка вчиняє злочин. Обставини, які підлягають доказуванню передбачені статтею 91 Кримінального процесуального кодексу України. Кожна, із зазначених у даній статті обставин дає змогу слідчому досконало здійснити досудове розслідування.

Розділ VII Кримінального кодексу України регламентує відповідальність за «злочини у сфері господарської діяльності». Стаття 199 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за «виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів», в свою чергу стаття 216 Кримінального кодексу України – за «незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок».

В Україні злочини про незаконний обіг марок акцизного податку та контрольних марок мають популярність серед злочинного населення. На теренах України, дані види злочинів вчиняються доволі часто. Незаконний обіг марок акцизного податку та контрольних марок впливає на авторитет виробників товарів, та підриває його на всезагальному рівні.

Проблематику даних злочинів досліджували такі вчені, як: П. П. Андрушко, Н. О. Гуторова, В. Я. Тація, І. В. Сингаївська, А. В. Савченко, В. І. Шакун, М. І. Бажанов, Д. М. Барах, С. В. Ківалов та інші.

Згідно п. 14.1.107. ст. 14 Податкового кодексу України **марка акцизного податку** – це спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів. Стаття 2 Закону України від 23.03.2000 року «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» передбачає, що **контрольна марка** – це спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторських і (або) суміжних прав і надає право на розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. Контрольна марка є самоклеїним знаком одноразового використання, зовнішній бік якого має спеціальний голографічний захист.

Марки акцизного податку та контрольні марки є одними із важливих елементів, які надають індивідуальності підакцизному товару або товару з авторськими правами.

Марки акцизного податку для алкогольних напоїв мають містити свій персональний номер та суму сплаченого акцизного податку за одиницю товару а також дату випуску марки. Дані марки для тютюнових виробів повинні містити індивідуальний номер та квартал і рік виготовлення марки.

Підроблення марок акцизного податку може бути як повне, коли виготовляється повністю підроблена марка, так і часткове, коли у марку акцизного податку вносяться неправдиві відомості. Предметом у злочині передбаченому статтею 119 Кримінального кодексу України є і справжні і підроблені марки акцизного податку.